

BOŞANMA KARARININ SONUÇLARINDAN NAFKA ÇEŞİTLERİ VE ŞARTLARI

Ocak 2014

Türk Hukukunda boşanma sebepleri özel ve genel sebepler olarak ikiye ayrılmaktadır. Özel sebepler, zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk ve akıl hastalığı iken; genel boşanma nedenleri evlilik birliğinin sarsılması, eşlerin anlaşmalı boşanmaları ve ortak hayatın yeniden kurulamamasıdır.

Eşlerin evlilik süresince birliğin mutluluğunu sağlamak, çocukların bakımını, eğitimi ve gözetimini beraberce özen göstererek yerine getirmek, birlikte yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılma yükümlülükleri vardır. Hangi nedenle olursa olsun evlilik birliği ancak boşanma hükmünün kesinleşmesi ile sona ermiş sayılacağından yukarıda belirlenen eş yükümlülükleri de boşanma hükmü kesinleşene kadar devam edecektir.

Ancak boşanma süreci devam ederken ve boşanmadan sonra, eşlerin ve çocukların mağduriyetlerini önlemek amacıyla nafaka verilmesi kararlaştırılabilir. Nafaka, tanım olarak bir kimsenin geçindirmekle yükümlü olduğu kişilere mahkeme tarafından bağlanan aylık olup ailenin ve dolayısıyla toplumun korunması amacına yönelik olarak konulmuş bir önlemdir.

Nafaka, eşler lehine boşanma davası ile birlikte, boşanma davasından bağımsız olarak, boşanma davasından sonra talep edilebileceği gibi; müşterek çocuklar, altsoy, üstsoy ve kardeşler için de talep edilebilir.

Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen üç türlü nafaka vardır. Bunlar; aşağıda daha detaylı olarak açıklanacağı üzere tedbir nafakası, yoksulluk nafakası ve iştirak nafakasıdır.

TEDBİR NAFKASI

Evlilik birliğini kurmuş eşler yukarıda da açıklandığı üzere birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlığı ile katılmak zorundadırlar. Eşlerin bu yükümlülüğü evlilik birliği sona erene kadar devam ettiği için, boşanma veya ayrılık davası süresince eşlerin barınmasına, geçimine, malların yönetimine ve çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemlerin hâkim tarafından re'sen alınması zorunludur.

Boşanma davaları kimi zaman uzun ve çekişmeli olduğundan, bu uzun sürede eşler ve çocukların barınma, bakım, geçim gibi ihtiyaçlarını karşılayıp hayatlarını olağan akışında devam ettirebilmelerine yardımcı olmak için Türk Medeni Kanunu'nun 169 uncu maddesi gereği tedbir nafakasına hükmedilebilmektedir. Tedbir nafakası, boşanma ve ayrılık davasının açılma tarihinden, dava sonuçlanıncaya ve boşanma veya ayrılık davaları ile ilgili hüküm kesinleşinceye dek devam edecek nafakaya denilmektedir.

Hâkim tedbir nafakasına hükmederken eşlerin sosyal ve ekonomik durumlarını, gelir ve giderlerini, çalışma durumlarını, mal varlıkları bulunup bulunmadığını, çocukların hangi eş yanında olduğunu, bir eşin diğer eşe nafaka verip vermeyeceğini göz önünde bulundurup bu kriterlere göre tedbir nafakasının miktarını belirleyecektir.

Nafaka talep eden eşin kadın ya da erkek olması önemli değildir, uygulamada pek karşılaşılmamakla beraber koşullar oluştuğu takdirde erkek de tedbir nafakası talep edebilir.

YOKSULLUK NAFAKASI

Türk Medeni Kanunu'nun 175 inci maddesi kapsamında, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteme hakkına sahiptir.

Yoksulluk nafakasına hükmolunabilmesi için boşanma hükmünün kesinleşmesi ve nafaka talep eden eşin boşanmaya neden olan olaylarda diğer eşe nazaran daha ağır kusurlu olmaması gerekir. Diğer bir ifade ile boşanmaya neden olan olaylarda tamamen veya daha fazla kusurlu olan eş yoksulluk nafakası talep edememektedir.

Yine kadın-erkek eşitliği çerçevesinde, koşulları oluşmak şartıyla erkek de yoksulluk nafakası talep etme hakkına sahiptir.

Türk Medeni Kanunu'nun 176 ıncı maddesinin 1 inci fıkrası gereğince hâkim, nafaka borçlusunun ödeme gücü ve tarafların istek ve yararlarını göz önünde bulundurarak yoksulluk nafakasının toptan ya da irat biçiminde ödenmesine karar verebilir.

Boşanma Davasından Sonra Açılan Nafaka Davası

Yoksulluk nafakası boşanma davası içinde ve devamı sırasında istenebileceği gibi, boşanma davası sonuçlandıktan sonra ayrı bir dava ile de talep edilebilir. Fakat sonradan açılan yoksulluk nafakası davalarında, yoksulluk nafakası koşullarının oluşup oluşmadığı boşanma hükmünün kesinleştiği ana göre belirlenir. Boşanma kararından sonra açılacak yoksulluk nafakası talepli davaların boşanma hükmünün kesinleştiği tarihten itibaren 1 (Bir) yıl içerisinde açılması gerekmektedir, aksi takdirde dava zamanaşımına uğrayacaktır.

İŞTİRAK NAFAKASI

İştirak nafakası; velayet hakkı kendisine bırakılmayan eşin, velayet hakkı kendisine verilen eşe, çocuğun bakım ve eğitim giderleri karşılığı gücü oranında yapacağı katkıdır. Bu nafaka Türk Medeni Kanunu'nun 329 uncu maddesi kapsamında, velayet hakkı kendisine bırakılan eş tarafından çocuk adına istenir. Yeni düzenlemeye göre ayırt etme gücüne sahip küçük de anne-babadan iştirak nafakası talep edebilmektedir.

Kendisine velayet hakkı verilmeyen eşin ekonomik gücü yoksa iştirak nafakası ile sorumluluğu da söz konusu olmayacaktır. İştirak nafakası verilmesinin gerekliliğini, nafaka miktarını boşanma veya ayrılık kararı veren mahkeme belirleyecektir.

Nafaka miktarı, çocuğun ihtiyaçları (yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, sağlık durumu gibi) ile ana ve babanın hayat koşulları ve ödeme güçleri dikkate alınarak hâkim tarafından belirlenir. Bunun yanında nafaka miktarının taraflarca yapılan bir anlaşma ile de belirlenmesi mümkündür.

Hâkim iştirak nafakası davası devam ederken istem üzerine gerekli bazı önlemlerin alınmasına karar verebilir. Örneğin nafakanın ilerde ödenmesini temin için nafaka davalısının taşınmazları üzerine tedbir koyabilir. Ancak bu gibi önlemlerin alınabilmesi için ön koşul, davacının talepte bulunmasıdır.

Ana ve baba nafaka yükümlülüklerini sürekli olarak ve ısrarla yerine getirmezlerse ya da kaçma hazırlığı içinde buldukları, mallarını gelişigüzel harcadıkları veya heba ettikleri kabul edilebilirse hâkim, gelecekteki nafaka yükümlülüklerine ilişkin olarak uygun bir güvencenin sağlanmasına veya gerektiğinde diğer önlemlerin alınmasına karar verebilir.

İştirak ve Yoksulluk Nafakasının Yeniden Belirlenmesi veya Kaldırılması

Durumun değişmesi hâlinde hâkim, istem üzerine nafaka miktarını yeniden belirleyebileceği gibi nafakayı kaldırma hakkına da sahiptir.

Hâkim, nafakanın arttırılmasının istenmesi halinde, tarafların ekonomik durumlarını, hayat koşullarını, çocuğun ihtiyaçlarının artıp artmadığını, yine davalının ekonomik gücünde artma olup olmadığını araştırır. Koşulları oluşmuş ise nafakayı arttırır. Fakat tam aksine nafaka yükümlüsü olan tarafın ekonomik gücü azalmış, çocuğun ihtiyaçları azalmış, buna karşın diğer tarafın ekonomik gücünde artış meydana gelmesi gibi hallerde hâkim nafakanın azaltılmasına karar verebileceği gibi, nafaka yükümlüsünün ekonomik gücünün ortadan kalkması, hastalığı, çalışmaması, malvarlığını kusuru olmaksızın kaybetmesi ve buna benzer hallerde de nafakanın tamamen kaldırılmasına da karar verebilir.

Bunun yanında kendileri için **iştirak nafakası** takdir edilen çocukların ergin olmaları, ölümü ya da nafaka borçlusu eşin ölümü gibi hallerde iştirak nafakasının kaldırılmasına karar verilir.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen **yoksulluk nafakası** nafaka alacaklısının yeniden resmen evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkacaktır. Nafaka alacaklısının evlenme akdi olmadan başka biri ile evlilik dışı yaşam sürmesi, haysiyetsiz hayat sürmesi veya yoksulluğunun ortadan kalkması sebepleriyle de nafaka mahkeme kararıyla kaldırılabilir.

Nafaka Miktarının Gelecek Yıllara Uyarlanması

Mahkeme tarafından nafakaya hükmedildikten sonra uygulamada her yıl çok sayıda nafakanın arttırımı davaları açılmaktadır. Bu davaların önüne geçebilmek için Türk Medeni Kanunu'nun 176 maddesinin son fıkrası ile hâkime, talep halinde irat şeklinde hükmolunan yoksulluk nafakasının gelecek yılları kapsayacak şekilde belirlemesi imkânı tanınmıştır.

NAFAKAYA İLİŞKİN KARARLARA UYMAYANLARIN CEZASI

Nafaka borçlusunun bu borcuna uymamasının yaptırımını İcra İflas Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu nedenle söz konusu davada görevli mahkeme de İcra Ceza Mahkemeleri olacaktır.

Buna göre; nafakaya ilişkin kararları gereği gibi yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, 3 (Üç) aya kadar tazyik hapsi ile cezalandırılması söz konusu olabilmektedir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse diğer bir deyişle borçlu borcunu öderse, borçlu tahliye edilecektir.

Borçlunun nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü talepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilmektedir.

Saygılarımızla.

İşbu yazı Gize Hukuk Bürosu avukatları tarafından sadece bilgilendirme amacı ile hazırlanmış olup, konu hakkında detaylı bilgi alabilmek için ofisimiz ile irtibata geçmenizi öneririz.

+90 224 443 44 84
+90 224 443 44 96

info@gizehukuk.com
www.gizehukuk.com